

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІЗМАЇЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

СИЛАБУС
навчальної дисципліни

ІСТОРІЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ І СОЦІАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ
(назва)

1. Основна інформація про дисципліну

Тип дисципліни: вибіркова Форма контролю: залік

Освітній ступінь: бакалавр

Для спеціальності (-тей) _____ для всіх спеціальностей _____

Обмеження для вибору: відсутні

Пререквізити: Вступ до спеціальності, Теорія та технологія соціальної роботи

Кількість кредитів (годин): 4 (120 год.: 20 - лекції; 28 - семінарські; 72 - самостійна робота); заочна: 4 (120 год: 6 – лекції, 6 - семінарські; 108 - самостійна робота)

Мова викладання: українська

2. Інформація про викладача

ПІБ: Замашкіна Ольга Дмитрівна

Науковий ступінь, вчене звання, посада: кандидат педагогічних наук, доцент

Кафедра: права і соціальної роботи

Робочій e-mail: ozamashkina@gmail.com

Години консультацій на кафедрі: п'ятниця о 13.00 – 14.20

3. Цілі дисципліни та результати навчання

Предметом вивчення навчальної дисципліни є: процес виникнення, становлення і розвитку основних соціально-педагогічних категорій (соціальне виховання, соціальна освіта, соціальна допомога, соціальна робота); соціально-педагогічних систем; концепцій і технологій соціальної роботи, а також унікального досвіду соціально-виховної практики та практики соціальної допомоги.

Метою вивчення дисципліни є: розширення та поглиблення знань здобувачів вищої освіти з історії соціальної роботи та соціального виховання, виокремлення закономірностей соціальної роботи в загальному процесі розвитку суспільства за рубежом і на території України, розвиток у майбутніх бакалаврів з соціальної вміння аналізувати суспільні явища та їх вплив на соціально-виховний процес

Результати навчання:

1. **Знання:** основні проблеми взаємозв'язку теорії та практики історії соціальної роботи і соціального виховання; історії розвитку соціальної роботи і виховання як в Україні, так і в зарубіжних країнах; сучасні уявлення про принципи державної політики у соціальній сфері; базові уявлення про основні закономірності, історичні та сучасні досягнення практичної соціально-педагогічної діяльності з дітьми, молоддю та іншими категоріями населення; про досвід соціально-педагогічної роботи в Україні та інших державах світу

2. **Уміння:** застосовувати основні терміни й поняття історії та теорії соціальної роботи і соціального виховання в професійній діяльності; співвідносити принципи і проблеми основних сучасних світових теоретичних концепцій соціальної роботи соціального

виховання з загальнонауковими принципами і концепціями; узагальнювати основні положення, головні принципи і проблеми практики соціально-педагогічної діяльності в межах різних теоретичних підходів різних епох; надавати об'єктивну оцінку проблемам професійного становлення соціальних працівників; самостійно опрацьовувати першоджерела, науково-популярну та довідкову літературу з тієї або іншої історико-соціальної проблематики; застосовувати базові знання в соціальній галузі, для освоєння загально-професійної дисципліни

3. *Комунікація*: використовувати набуті знання при веденні наукових дискусій з актуальних проблем соціальної роботи і соціального виховання; здатність генерувати нові ідеї й нестандартні підходи до їх реалізації (креативність); налагоджувати соціальну взаємодію, співробітництво, попереджати та розв'язувати конфлікти.

4. *Автономність та відповідальність*: виконувати індивідуальні науково-дослідні завдання з відповідної проблематики, виявляти самостійність і соціальну відповідальність, громадянські та патріотичні чесноти при виконанні функціональних обов'язків; створювати позитивний імідж професії, її статусу в суспільстві.

4. Зміст дисципліни

Тема 1. Соціальне виховання в егалітарному суспільстві та досвід соціального виховання цивілізацій Стародавнього Сходу

1. Сутність поняття «соціальне виховання»
2. Підходи світової науки до виникнення виховання як суспільного явища
3. Особливості соціального виховання на різних етапах первіснообщинного ладу
4. Загальні риси виховання у добу Стародавнього Сходу
5. Виховання і школи у Месопотамії та у Стародавньому Єгипті
6. Виховання і навчання в Індії. Брахманізм. Буддизм
7. Зародження виховання в Китаї. Вчення Конфуція, Менцзи, Сюньцзи, Лао-цзи

Тема 2. Соціальне виховання і педагогічна думка в античному світі (Стародавня Греція, Стародавній Рим)

1. Система соціального виховання у Стародавній Греції
2. Особливості соціального виховання у Стародавньому Римі
3. Філософи Стародавньої Греції про виховання (Піфагор, Геракліт, Демокріт, Сократ, Платон, Арістотель)
4. Ідеї провідних мислителів Стародавнього Риму в контексті соціального виховання
5. Соціальне виховання в добу Еллінізму
6. Соціальне виховання у ранньохристиянській традиції

Тема 3. Виховання дітей і молоді у східних слов'ян у додержавний період та у період існування Київської Русі

1. Розвиток гуманістичних національних традицій у східних слов'ян.
2. Зміст, форми та методи виховання підростаючого покоління у східних слов'ян.
3. Поширення писемності і освіти в Стародавній Русі.
4. Розвиток теорії соціального виховання в літературних пам'ятках Київської Русі.
5. Виховання та освіта в Галицько-Волинському князівстві

Тема 4. . Соціальне виховання в епоху Середньовіччя у країнах Сходу та Західній Європі

1. Загальна характеристика соціального виховання епохи Середньовіччя
2. Виховання і школа у Візантії.
3. Система виховання в арабському світі.
4. Виховання і освіта у середньовічних Індії та Китаї.

5. Соціальне виховання у середньовічній Західній Європі
6. Головні ідеї соціального виховання у поглядах мислителів доби Відродження.
7. Вплив Реформації на розвиток соціального виховання
8. Соціалісти-утопісти про соціальне виховання

Тема 5. Соціальне виховання та освіта молоді в період великої козацької доби

1. Виховання та школа в Україні в XIV – XVI столітті.
2. Православна віра та духовність як основа козацького виховання.
3. Система виховання лицаря-козака.
4. Соціальне виховання у підросійській Україні XVII – XVIII століття.
5. Проблеми сімейного та шкільного виховання у вітчизняній громадській думці XIX століття.
6. Педагогічні погляди Костянтина Ушинського.
7. Виховання в українських землях, що входили до складу Австрійської імперії

Тема 6. Соціальна допомога, виховання та педагогіка у поглядах видатних українських та зарубіжних мислителів V-XIX ст.

1. Особливості епохи та головні ідеї виховання мислителів у країнах Європи (XVI – XVIII ст.)
2. Соціально-педагогічні ідеї Я. А. Коменського
3. Соціально-педагогічна спрямованість творчості Дж. Локка
4. Педагогічна думка про виховання і освіту епохи Просвітництва
5. Модель соціального виховання Ж. Ж. Руссо
6. Соціально-педагогічні ідеї філософів країн Західної Європи (XVIII-XIX ст.)
7. Експериментальні пошуки оптимальної моделі виховання Й.Г. Песталоцці
8. Внесок А. Дістервега у розвиток соціального виховання
9. Соціально-педагогічний проект Р. Оуена

Тема 7. Загальні тенденції розвитку соціального виховання у Новітній час (кінець XIX - XX ст.)

1. Реформаторські течії у соціальному вихованні
2. Пауль Наторп – засновник соціальної педагогіки
3. Соціальна педагогіка у США. Джон Дьюї
4. Метод проектів У. Кілпатріка. Вальдорфська школа Р. Штайнера
5. Нові системи виховання («Віннетка-план», «Дальтон-план» (лабораторний метод), «Йена-план», «Мангеймська шкільна система»)
6. Теорія типів особистості на основі ціннісного підходу Е. Шпрангера.
7. Теорія потреб А. Маслоу. Теорія пошуку сенсу життя (логотерапія) В. Франкла

Тема 8. Розвиток теорії соціального виховання в Україні кінця XIX – початку XX століття

1. Стан освіти в Україні кінця XIX – початку XX століття.
2. Проблеми сімейного та шкільного виховання дітей у педагогічній спадщині видатних українських діячів кінця XIX – початку XX століття.
3. Філантропічна діяльність О. Духновича, Х. Алчевської, М. Корфа
4. Виховне значення творів М. Коцюбинський та І. Франка
5. Проблеми виховання у творах Т. Чепіги та Т. Лубенця
6. Т.Г. Шевченко про соціальне виховання.
7. Соціально-педагогічні ідеї К.Д. Ушинського.
8. Соціально-педагогічні погляди С. Русової.
9. Втілення Янушем Корчаком соціально-педагогічних ідей у «Будинку сиріт».

Тема 9. Формування та розвиток сучасної системи соціальної роботи (30-ті роки ХХ ст. – початок ХХІ ст.)

1. Становлення соціальної роботи як окремого виду професійної діяльності
2. Створення та діяльність благодійницьких організацій сеттльментів
3. Розвиток методів соціальної роботи за кордоном
4. Мері Річмонд: біографія та діяльність
5. М. Річмонд: метод індивідуальної соціальної роботи
6. Боротьба жінок за брівність прав (Дж. Аддамс та Е.Старр)
7. Діяльність Асоціації шкіл соціальної роботи (США)
8. Управління соціальним захистом нужденних в Україні
9. Діяльність земств в Україні з надання допомоги нужденним
10. Сучасна українська наукова думка про розвиток і становлення соціальної науки і практики
11. Система соціальної роботи в Україні сьогодні

5. Політика курсу

Політика щодо відвідування навчальних занять Згідно з «Положенням про порядок оцінювання рівня навчальних досягнень студентів в умовах ЄКТС в ІДГУ» студенти мають обов'язково бути присутніми на семінарських заняттях (під час дистанційної форми навчання – в режимі онлайн). Студенти мають бути оцінені не менше ніж з 70% семінарських занять (у випадку, якщо студент не був оцінений на занятті, він має право виконати індивідуальне завдання). Студент, який з поважних причин, підтверджених документально, був відсутній на семінарському занятті, має право на відпрацювання у двотижневий термін після повернення до навчання. Студент, який не використав надане йому право у встановлений термін або пропустив заняття без поважних причин, отримує за кожне пропущення заняття 0 балів. Студенти, які навчаються за індивідуальним графіком, мають в повному обсязі виконати додаткові індивідуальні завдання, попередньо узгодивши їх з викладачем.

Політика академічної доброчесності Студенти мають дотримуватися правил академічної доброчесності відповідно до «Кодексу академічної доброчесності та корпоративної етики ІДГУ». Наявність академічного плагіату в студентських доповідях є підставою для виставлення негативної оцінки. Списування студентів під час проведення модульної контрольної роботи є підставою для дострокового припинення її складання та виставлення негативної оцінки.

Використання технологій штучного інтелекту Навчальна дисципліна не передбачає використання здобувачами генеративних моделей штучного інтелекту. Генерація тексту для виконання індивідуальних занять або підготовки до семінарських занять буде кваліфікуватися як порушення академічної доброчесності.

6. Контрольні заходи та критерії оцінювання

Підсумкова оцінка виставляється за результатами поточного та проміжного контролю. Під час поточного контролю оцінюються відповіді студента на семінарських заняттях та результати самостійної роботи. Нарахування балів за поточний контроль

відбувається відповідно до «Положення про порядок оцінювання рівня навчальних досягнень студентів в умовах ЄКТС в ІДГУ».

Шкала та схема формування підсумкової оцінки

Переведення підсумкового балу за 100-бальною шкалою оцінювання в підсумкову оцінку за традиційною шкалою

Підсумковий бал	Оцінка за традиційною шкалою
90-100	зараховано
70-89	
51-69	
26-50	не зараховано
1-25	

Схема розподілу балів

Максимальна кількість балів	70 балів (поточний контроль) – середньозважений бал оцінок за відповіді на семінарських заняттях та виконання індивідуальних завдань, який переводиться у 100-бальну шкалу з ваговим коефіцієнтом.0,7	30 балів (проміжний контроль) – за результатами виконання модульної контрольної роботи
Мінімальний пороговий рівень	35 балів (поточний контроль)	16 балів (проміжний контроль)

Форма проміжного контролю: Модульна контрольна робота

Форма підсумкового контролю: Залік

Критерії оцінювання під час аудиторних занять

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень
5 балів	Оцінюється робота студента, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, розв'язує задачі стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.
4 бали	Оцінюється робота студента, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, розв'язує задачі стандартним способом, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.
3 бали	Оцінюється робота студента, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень, записує основні формули, рівняння, закони. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.

2 бали	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.
1 бал	Оцінюється робота студента, який не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді.
0 балів	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

Критерії оцінювання індивідуальних завдань та завдань самостійної роботи

Вид	Максимальна кількість балів
Презентація навчального матеріалу	5
Доповідь	5
Реферат	5

Критеріями оцінювання завдань самостійної роботи: доповіді є вміння студента стисло визначати ключові позиції, які викладені у проблематики обраної теми.

Оцінювання реферату здійснюється за такими критеріями: самостійність та оригінальність дослідження, виконання поставлених автором завдань, здатність здійснювати узагальнення на основі опрацювання теоретичного матеріалу та відсутність помилок при оформленні цитування й посилань на джерела.

Критеріями оцінювання презентації є її відповідність змісту доповіді студента за матеріалами дослідження та оригінальність візуального представлення.

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Критерії оцінки успішності відповідають навчальній програмі й найбільш важливим вимогам до знань студентів: відповіді повинні бути повними, логічними, доказовими.

Максимальна кількість балів за відповідь на 1 питання складає 15 балів. Критеріями оцінювання є: повнота відповіді, здатність критичного аналізу теоретичного матеріалу, вміння наводити аргументи та робити висновки.

Під час дистанційної форми навчання модульна контрольна робота проводиться у вигляді тестових завдань (30) за допомогою комп'ютерного тестування (сервіс Moodle), оцінюється наступним чином: 1 бал за правильну відповідь на одне тестове завдання.

Критерії оцінювання підсумкового контролю: підсумковий контроль не передбачено

7. Основна література та інформаційні ресурси

1. Він дивився у майбутнє: Й Песталоцці про мистецтво виховання. <http://library.rshu.edu.ua/virtualni-vystavki/1063-vin-divivsyu-u-majbutne-j-g-pestalotstsi-promistetstvo-vikhovannya>

2. Глазунов, С.В. Нариси з історії соціальної роботи. [Текст]: навч. вид. / С.В.Глазунов. Д.: РВВ ДНУ, 2015. 116 с.

Дудник О.В. Просвітянський дух у південних повітах Київської губернії за часів Української Центральної Ради. URL: http://www.hist.vernadskyjournals.in.ua/journals/2021/3_2021/11.pdf

3. Замашкіна О.Д. Становлення і розвиток земської початкової школи в Україні (II пол. XIX–поч. XX ст.). Науковий вісник Ізмаїльського державного гуманітарного

університету : Педагогічні науки. Філологічні науки. Історичні науки : Збірник наукових праць. Ізмаїл : РВВ ІДГУ, 2011. Вип. 31. С. 26-29.

4. Замашкіна О. Концепція розвитку особистості у науково-педагогічній спадщині Я. Мамонтова URL:

[file:///C:/Users/%D0%9A%D1%81%D0%B5%D0%BD%D0%B8%D1%8F%20%D0%97%D0%B0%D0%BC%D0%B0%D1%88%D0%BA%D0%B8%D0%BD%D0%B0/Downloads/Nvidgu_2009_26_13%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/%D0%9A%D1%81%D0%B5%D0%BD%D0%B8%D1%8F%20%D0%97%D0%B0%D0%BC%D0%B0%D1%88%D0%BA%D0%B8%D0%BD%D0%B0/Downloads/Nvidgu_2009_26_13%20(1).pdf)

5. Замашкіна О. О.Ф.Музиченко: педагогічна діяльність в контексті руху за національну освіту (20–30-і рр. ХХ ст.) / Ольга Замашкіна // Науковий вісник Чернівецького університету : зб. наук. пр. / Чернів. нац. ун-т ім. Юрія Федьковича. Чернівці. Вип. 451 : Педагогіка та психологія. 2009. С. 90–99

6. Замашкіна О. Історія соціальної роботи. навчально-методичні рекомендації на допомогу бакалаврам і магістрантам вищих закладів освіти (за спеціальністю 231 Соціальна робота). 2018. URL:

<http://dspace.idgu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/614/browse?type=author&value=%D0%97%D0%B0%D0%BC%D0%B0%D1%88%D0%BA%D1%96%D0%BD%D0%B0%2C+%D0%9E.%D0%94>

7. Замашкіна О.Д. Соціальна педагогіка в постатях: : навчально-методичні рекомендації на допомогу бакалаврам і магістрантам вищих закладів освіти (за спеціальністю 231 Соціальна робота). Ізмаїл, 2019. 157 с. URL:

<http://dspace.idgu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/655/%D0%A1%D0%BE%D1%86%D1%96%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B0%20%D0%BF%D0%B5%D0%B4%D0%B0%D0%B3%D0%BE%D0%B3%D1%96%D0%BA%D0%B0%20%D0%B2%20%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%8F%D1%85-%D0%BE%D1%82%D1%80%D0%B5%D0%B4%D0%B0%D0%BA%D1%82%D0%B8%D1%80%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D0%BD.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

8. Короткий курс лекцій з дисципліни «Історія соціальної роботи» URL:https://studme.com.ua/12810419/sotsiologiya/osobennosti_deyatelnosti_nevlastnyh_instituto_v_subektov_sotsialnoy_pomoschi.htm

9. Кубицький С.О. Технології соціально-педагогічної роботи в зарубіжних країнах: Навч. посіб. 3-тє вид. доп. і перероб. К.: Міленіум, 2015. 300 с. URL:

https://pedagogy.lnu.edu.ua/wpcontent/uploads/2017/03/%D0%9A%D1%83%D0%B1%D1%96%D1%86%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9_%D0%9F%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA_%D0%A2%D0%A1%D0%9F%D0%A0%D0%B2%D0%97%D0%9A_2015.pdf

10. Митрополит Шептицький – праведник миру і твердиня Христової віри (до 150-річного ювілею Андрея Шептицького). URL: <https://chdmc.org.ua/wp-content/uploads/2019/11/mrskr2015.pdf>

11. Навчально-виховна діяльність німецького «Філантропіну» Й.Б. Базедова. URL: <https://www.bibliofond.ru/view.aspx?id=789022>

12. Осетрова О.О. Перспективи розвитку соціальної роботи в сучасних реаліях України. URL: <http://www.dnu.dp.ua/docs/ndc/confdocs/2016/9.pdf>

13. Резнікова Н. В. До питання про адаптивність європейської соціальної моделі до українських реалій. URL:http://www.nbu.gov.ua/Portal/soc_gum/Prvs/2009_3/1226.pdf

14. Северин-Мрачківська Л. Добродійність та меценатство як форми соціального служіння: сутність, чинники виникнення, роль держави у становленні URL: <http://kidmu.com.ua/images/news/2017-2018/05-23/tez-23-24.05.2018.pdf>

15. Семигіна Т. Сучасна соціальна робота. Київ: Академія праці, соціальних відносин і туризму. 2020. 275 с.

16. Становлення соціальної роботи як науки в Україні. URL: https://msn.khnu.km.ua/pluginfile.php/200264/mod_resource/content/1/%D0%BB%D0%B5%D0%BA_1_13.htm

17. Чорноморденко І.В., Ткач І.Я. Соціальна робота як об'єкт філософування URL: <http://dspace.nbu.gov.ua/bitstream/handle/123456789/19074/12Chornomordenko.pdf?sequence=1>

18. Фомін В. В. Діяльність закладів суспільної опіки дітей та молоді в Україні: історія, теорія, досвід : монографія. Дніпро: Середняк Т. К., 2017. 340 с. Бібліогр.: С. 302–340. URL:

<http://dspace.hnpu.edu.ua/bitstream/123456789/3414/1/%D0%A4%D0%BE%D0%BC%D1%96%D0%BD%20%D0%92.%20%D0%92.%20%D0%94%D1%96%D1%8F%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D1%96%D1%81%D1%82%D1%8C%20%D0%B7%D0%B0%D0%BA%D0%BB%D0%B0%D0%B4%D1%96%D0%B2%20%D1%81%D1%83%D1%81%D0%BF%D1%96%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%BE%D1%97%20%D0%BE%D0%BF%D1%96%D0%BA%D0%B8%20%D0%B4%D1%96%D1%82%D0%B5%D0%B9%20%D1%82%D0%B0%20%D0%BC%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B4%D1%96%20%D0%B2%20%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D1%96.pdf>

19. Швидкий В.П., Малюта О.В. ПРОСВІТА, Всеукраїнське товариство Просвіта імені Тараса Шевченка. URL: : <http://www.history.org.ua/?termin=Prosvita>

20. Шинкарук В. Д. Теорія та історія соціального виховання в зарубіжних країнах (для студентів напряму підготовки «Соціальна педагогіка») / В. Д. Шинкарук, Р. В. Сопівник, І. В. Сопівник. К.:ЦП «Компринт». 2015. 236 с. URL:

https://pedagogy.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/02/%D0%A8%D0%B8%D0%BD%D0%BA%D0%B0%D1%80%D1%83%D0%BA_%D0%A2%D0%B5%D0%BE%D1%80%D1%96%D1%8F_%D1%96%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%80%D1%96%D1%8F%D1%81%D0%BE%D1%86%D1%96%D0%B0%D0%B%D1%8C%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F.pdf

Затверджено на засіданні кафедри права і соціальної роботи протокол № 8 від «16» січня 2024 р.